

ХАЛЬМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Хальмг таньгчн болн Элст балгьсна комитетсин, куч-кблсчнрин депутатнрин Таньгчн болн балгьсна Советсин газет

№ 55 (2888)

1957 дж. июлин 24

Үнн 20 деншг

Социалистическ хальмг таньгчд дам уга бат тагтс, даньшан уга тиньгр хаалгьс кергтä

Хаалгь гидг угин чинриг хальмг кун кезанä медсмн. Тер тблад чигн „Хаджгър болв-чигн хаалгьар йов“ гидг үлгүр гарсн болх гидж боддж болм кевтä.

Кезанä äмтнд цуцад нуудг гер, цуглулад туулг мал хойрас оньдан юмн уга цагт, хаалгьин чинриг олн-äмтн меддж, тийм цомрха үлгүр гаргьсн болхла, бдгä цагт, — нег үлү туунä чинриг медх збвтä. Учр югьар гихлä, бдгä цагт—Алдр Октябрьск революцин нилчär советин йоста болад, Коммунистическ партин гардврт 40 джилин эргид, наадк ах-дү болгч советск олн-келн äмтнлэгьин нинегтä ноолддж, социализм тогтагьад, ода коммунизмн сүүрт ордж йовнавдн. Тегäd эн социалистическ Хальмг таньгчн промышленность болн селанä эдл-ахунь, эрдм-сургульнь болн политическ медрл-серльн бдлджд одсн, бдр үрвäs улм уралан делгрдж йовх цагт, мана Хальмг таньгчд хб дсглгьнä болн ноосна гарциг икдүлх, äмн болгьна тоод махна, үснä, тосна гарцин халхар бдрхн джилмүдин эргид Америкиг күүцлж авх—ийм чинртä төрмүдиг күүцäхн тблä ноолддж йовх цагт, хаалгь гидг юмн кемджән уга кергтä, келдж болшго чинртä төр болджана.

Хамаран гарад йовб-чигн хаалгь угагьар йовдг аргь уга. Хаалгь болхларн нүкн-шавхаг уга, го-тиньгр хаалгьд олн-äмтн дурта. Тийм сән хаалгьар йовсн машинд эвдрлт багь, гаргьх бензинд болн аль-чигн тослдг тоснд äрвн болх деерән, тийм хаалгьар йовхд даньшан уга, яс амр,

йовдлин бул, зовльн, цуцрт уга болна. Тийм тиньгр, сән хаалгьар гүүсн машид хурдар гүүнä, тийм хаалгьар збдсн эд-тавр эвдрлт уга болна. Сән хаалгьас олз дала. Сән хаалгьин олзиг тоолдж күүцлш уга.

Одгä, эндр бдр мана хаалгьар йовад халälтн. Элстäs Дивн орад гархларн, Манцин тагтс деегүр гатлад гартлан, күүнä элк-ббдр сөньгр-хдән күүнä. Дивнä станцин бдрäs гарад йовсн машид селанä захд гартлан кесг саадж күүчтä гидгär, күүмн äмәр даньгшна. Манцин гол деегүр гардг тагтиг цаг-түдл уга ясдж, хавр-намрин селганд олн-äмтнä хаалгьд саалтг болад бääдгинь уурулх кергтä.

Хаалгь-хаалгьас йилгьтä эн Элст—Дивн хойран хоорндк хаалгьд онц оньган бгх кергтä. Эн хаалгь йилгьин чинртäгьинь эс медх кун уга болх гидж саннавдн. Энүнäs оньдан манд төмр хаалгьла залгьлдг хаалгь гидж нань уга биший. Элст балгьсиг болн туунä эргндк райодиг ганцин эн хаалгь мана орн-нутгин икнүклән залгьлдудж тетгджд бääнä. Мана тосхлт кергтä, хулд-гуулганä болн эдлх-уухд туста хамг юмс чигн нургьлджд эн хаалгьар зббднä.

Ода улм бмнкäsн улү машид олдж, таньгчн бслт, тосхлт икджд бääх цагт, нег үлү эн Манцин голин тагтс шинär кедж, Элст—Дивн хойран хоорндк хаалгьиг тохнätä сäänäрасфальтар бүүкдж, мана олн-äмтнä күүцäхär дбрдлдж йовх алдр-ик төрмүдин күүцлтиг хурддулх үзмдждä сән хаалгь кех—нег эрки төр мана таньгчн олнä бмн бääнä.

„Сарпа“ совхозла äдлцтн

Приозерн районд мал, хбд бсгдг зургьан ик совхозмуд бääнä. Теднä негнь эн „Сарпа“. Директорнь үр Рубан Юрий Гаврилович, парторгнь үр Даргаев.

Гурвн мбрн урлдв чигн, арвн мбрн урлдв чигн нег мбрн маньнаджд гардг йоста. Тер мет дбрдлсн совхозмудас негнь маньнадна. Цугьар äдл дигтä, äдл зурата, нег района газр деер бääх совхозмуд.

Цугьар селанä эдл-ахун машинтä, зертä-зевтä. Зуг эн совхозмудиг гардгч улснь оньгдан. Аль-чигн күүцәнгьүү, динлвр, сән нерн, күүтц сән гардврар күүцнä. Зäрм гардгч улс—олн äмтнд бдрхн, тер улсла ээлттä, куч-кблсч улстан, кех-күүцäх зурагьинь күүгäд, медүлäd келдг улс бääнä. Тийм олн тоомсрта, күүндтä болна.

Тоомсрта күүнä келсн уг күүндтä, чинртä, теднинь кедг күүцäдг улс ультägьär кехär кинцхәнä. Юн чигн кергиг кедг, күүцäдгнь—кун. Күүнлä

эвтä, таарта болхла цуг сән күүцх йоста.

Эн джил хбнä киргьлгьн болн ноос авлгьарн „Сарпа“ урднь толсн зурагьасн давулдж күүцäдж. 28500 толгьа хб киргьв. Эн джилä зурагьарн болхла 1775 центнер ноос авх бääсмн, эдн 1790 центнер сән гидг ноос авб. 1681 центнер цеврлчксн сән гисн ноос орн - нутгт орулдж бгв. Хбнä тоогьар киргьгьд авсн ноос хувахла хбн болгьнас 6 килограмм 200 грамм ноосн гарч. Эду мет ноос авсн нег чигн совхоз районд нань уга.

Ода деерән бääх бвсинь, малн толгьад хувахла нег толгьад 10,4 центнер бвсн күүгджәнä.

Эн „Сарпа“ совхозд шинäs нуудж ирсн улс авад халäх-лä, эн сарин 15-д бääсн тоогьар болхла, 70 брк-бул ирджд. Тер ирсн улсин булäs кблджд чадх аргьта 128 кун, теднäs кбдлмшт орсн 126 кун. Зургьан

Мана таньгчн брн теегт алык-бульнүдн болв-чигн совхозмудин, колхозмудин эдл-ахунь делгүдән делгрджд бääн. Терүүг дахулдж теднлärн залгьлда кедг хаалгьиг йоста сäänär ясх кергтä. Улгүринь келхд, хавр-намрин хугьцанд Шорвин голин телтр бääсн колхоз-совхозмудт күүнä гисн ик күүнд төр болна. Шорвин гол деегүр тагт уга болсн учрар келдх-күүцäдгх төрмүдт саалтг болна.

Хойрдгч болдж мана таньгчн бмн зогсджд бääх нег ик төр—Шорвин гол деегүр тагт тавлгьн. Шорвин телтрк колхоз-совхозмуд ордг хаалгьиг ясх кергтä.

Хальмг таньгчн бмн тавгдсн орн-нутгт чинртä олн ик төрмүдиг шулугьар болн сән чинртägьär күүцäхн эркд—хаалгьсиг эн кергүдин ээмл күүгджд ясх кергтä.

Мана санагьар болхла—хаалгьсин икнүкинь, колхоз-совхозмуд, сельсоветс эврä бийсиннь чидлär, эврәнн кблг-күүчär ясджд чадх мбн: колхоз болгьн, совхоз болгьн эврä-эврәнн эдлдг газриннь хаалгьсан ясад бääтхä гигьäd даалгьвр бгч оркхла—тер хаалгьс оньдин дбрвн цагт эзнәнн халäврт бääгьад бääхмн.

Сән хаалгь—мана кбдлмшин күүцлтд эрки нбкд. Колхоз, совхоз болгьна соцдбрдәнä ашиг хаалгь яслтин кбдлмшärн бас шуүх кергтä.

Мана социалистическ Хальмг таньгчд—дам уга бат тагтс, даньшан уга тиньгр хаалгьс кергтä. Олн колхозникуд, совхозмудин, МТС-н кбдлчнр болн теднä гардачнр үнн седклән тавджд цаг-түдäl уга эн төриг күүцäх збвтä.

„Сарпа“ совхозин центр деернь улан чолун кирпичär долан джилä школ бärгдсн бääнä. Дбчн орн багтдг гостиниц бärгдсн бääнä.

Ик чигн гидг маши орулдж гараж кедж, детсад, поштин гер цуг улан кирпичär сään янзтагьар тавджд. Дакад дбрдгч ферм деер школ бärгдждәнä. Зуг эн хамгиг орадг, ууд терз тавдг модн уга болад, ик гидг саалтг болджана. Эн бärгдсн гермүд, бääх бääдлärн, күүцәнч-угärн наадк совхозмудас цугьаргьаснь гатлу сән.

Наадк совхозмуд цуг альбис кбдлмшärн бийән агсджд, „Сарпа“ совхозла äдлчхär зүткв гидж гем уга.

Мана корреспондент.

Хальмг таньгчн дунд-суугьар, Манцин гол дахлж Приютненск района тег наладж үзгднä. Тер ик теегин агьуд 107-ч номертä совхозин торгьн ноосга 41.400 хбд идшлсн харвгднä. Эн совхозин эрки гол төрн—хб бсглгьн. Хб бсглгьн болн ноос гаргьлгьиг цааранднь икдүлхн туск КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-ин Министрмүдин Советин бичгт болн Н. С. Хрущевин йбрäлд байрта кевär хәрү бгч, эн совхозин ах хббчнр ноосн сäänär авчав. Ах хббч Пельтик Михаил Степанович 1198 ббдүн иргд хәрүлджәнä.

1957 джилд хбн болгьнас 6 килограмм ноос авч, цуг хббдäсн зурагьар болхла 7236 килограмм ноос государствд орулдж бгх бääсмн, 7882 килограмм цевр ноос орулдж бгв, хбн болгьнас—6,6 килограмм ноос авб. 1-ч фермин ах хббч Сладких Фитис Свиридонович отарт 1239 иргс бääнä. Тер иргсäsн хбн болгьнас 6 килограмм ноос авч, 7434 килограмм ноос киргьджд авх зурата бääсмн. Эврä кинән кбдлмшин кбрнөгär эн хббч хбн болгьнас 7,2 килограмм ноос авч, 8891 килограмм цевр ноос государствд бгв. Хойрдгч фермин ах хббч Плескачев Михаил Захарович 7650 килограмм ноос бгхнн ормд, 9444 килограмм ноос авб. Зура деерән 1794 килограмм сән цевр ут ноос государствд бгв.

Ах хббч Ключко Павел Никонорович хбн болгьнас 7 килограмм ноос авх даалгьврта бääсн болхла, тер даалгьврн давулдж, хбн болгьнас 10,8 килограмм сән цевр ноос авб.

Болв эн совхозин газрт хурчксн дала таранä бääрн бас үзгднä. Селанä эдл-ахун эдлушин культурн ургьц икдүлх КПСС-н XX-ч хургин шиидврмүд күүцäхн тблä шамджд кбдлäd, июль сарин 12-т 6.000

гектар тарä хурадж, болзгаснь бмн тбгсäv. Терүнäsн 3120 гектар газрт намрар тарсн цагьан гуйрин буудä хурав, 1957 джилд зурагьар болхла 8300 центнер цагьан гуйрин буудä государствд орулдж бгх бääсмн. Совхозин партиин организаци тарä хуралгьна бмн сән белдвр бодн тарä хадджах заамд бас сән цäлгьврн кбдлмш кесн учрар, 10 хонгин дунд тарäгьән хурадж, зура деерән 4.700 центнер цагьан гуйрин буудä государствд орулдж бгв.

Эн ик диилвртä кбдлмшт чидлән нбл уга, бдрхн болзгин дунд тарсн тарäгьән бдрхн цагин эргид хурадж авхин төрт совхозин комбайнермуд, трактористнр орлцшав. Негдгч фермин комбайнер ур Вдовенко Иван Егорович „ПСМ-8“ комбайнар бдрä нормнь 14 гектар бääсн болхла, 45—50 гектар бдртән хаджд, 10 хонгин дунд 472 гектар тарä хурадж, 3418 центнер буудä цокв. Ур Богданов Петр Максимович „ПСМ-8“ комбайнар бдртән 40—46 гектар тарä хаджд, 10 хонгин дунд 444 гектар газрас 3806 центнер буудä цокв.

Комбайнер Кравченко Сергей Леонтьевич 9 хонгин дунд 432 гектар газрт тарä хаджд, 3461 центнер буудä цокв.

Äмн болгьна тоод мах, тос болн үс гаргьлгьар Америкн Соединенн Штатсиг бдрхн цагин эргид күүцджд авх төр күүцäхн тблä 107-ч номертä сов-

хоз гүлжджд кбдлждәнä. 1957 джилин түрүн брäлд зурагьар 270 центнер мах государствд орулдж бгхнн орчд 523 центнер мах бгв.

Алдр-Октябрьск социалистическ революцин 40-ч ббн күүртл совхоз зурагьан цугтнь күүцäх социалистическ дбрдä делг-рулдж, кбдлмшчнр, механизатормуд äмән äрвлл уга шунд-джацхана.

Эльдән эрднь.

Сән ургьц авб

Приютненск района 107-ч номертä совхозин 4-ч ферм джилä зурагьан Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч ббнд күүцäхн эркд трактористнр болн комбайнермүд дунд бмнäsн цäлгьврн кбдлмш кедж, тарä хурадж авлгьнд социалистическ дбрдä гүүдүлдж йовчав.

4-ч ферм эн джил 1090 гектар газрт намрар тарсн цагьан гуйрин буудä, ичмä, арва болн тармр бвс хурав. 1957 джилд государствд 100 тонн буудä орулдж бгх даалгьврта бääсмн. Энүгән күүцäхн тблä бмнäsн трактор болн комбайнан ясджд белдвр сäänär кесн учрар, 10 хонгин дунд трак-

тористнр болн комбайнермүд тарäгьән хаджд дуусджд, 172 тонн цевр буудä государствд орулдж бгв.

Тарä эклджд хадснас авн дуустл тракторист Лакно Василий Никитович „ДТ-54“ тракторар, Кравченко Николай Андреевич „ПСМ-8“ комбайнар нег чигн часд эвдрджд зогсл уга, кедж йовх кбдлмштән гавшун кевär кбдлв. Эдн бдртән 18 гектар тарä хадхдан бдр-сб гидж тооцлго, чидлән нбл уга, 45—50 гектар газрт тарä хаджд, 10 хонгин дунд 468 гектар газрин тарä хурадж, 2170 центнер буудä цокджд авб.

Мана корр.

Потребкооперацин эдл-ахун кбдлмшиг ясрулхин тблä

Москвад июлин 19-д РСФСР-н потребительск обществсин союзин советин бачм хург болв. Тер хург, потребительск кооперацин эдл-аху гардлгьиг улм цааранднь ясрулхн гисн тогтавр гаргьв. Тер дотр, Роспотребсоюзин аппаратиг збвär гбнөгүрджд, хуврулхн гидж темдлгдв. Управленьсин болн отделмүдин тоогьинь хасдждана, зäрмнь негдүлгдхмн.

Потребительск кооперацин эдл-аху гардлгьиг оньдарулдж хуврулгьн теруна дора бääх организацар бас болхмн.

Уурмг потребительск обществсин негдүлх болн райпотребсоюзмудин зäрмнь райпод хуврэх, уухнд бääх райодта төмр хаалгьин станце деер кесг райодин хулд-гуулганä баз бурдäхн тускар газр-газрин кев-янз шинджд, эн төрмүдиг таслха гидж областьсин, крайсин болн республиксин потребсоюзмудт закджд.

Кесг бурд äмджин туск төр хург халäджд хагьль. Роспотребсоюзин правленä ахлад А. И. Галкиниг хург сунгьв.

(ТАСС).

Малин усна төрин тускар

Хө икәр бсглгнә болн ноос икәр гаргьлгнә тускар бичгдсн КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министр-мүдин Советин бичгин хәрүд мана Хальмг таньгч хөн малин тоогинь гурвн сайд күргдлж бсгәд, хөбнә ноос гаргьлгнә 2—2,5 холван икдүлх даалгьвр авла. Амн болгнә тоод мах, ус, тос гаргьлгнә дөрхн джилин эргид Америкин Соединенн Штатсиг күцх төр дөнндж таасад, мана совхозин хөбчнр, цуг көдлмшчнр болн специалистир шуултта кевәр көдлдж йовцхана.

Хө бсглгнә көдлмшт малин усн—берк чинртә нег төр болдг. Хагсу-ганьгта мана таньгчнр газр-усна бәәдл болхла, усна чинринь нам келәд тус уга.

Зуна цагин халун өдрмүдт шатта худгин усн багьрдж олна, усн болхла, улм икәр кергьлднә. Мана „Лиманный“ совхоз кесг джилин ут-туршарт малин усар татг йовла, тер учрар зуни халун ганьд, нег үлү июнь, июль декад август сармудт хөбнә гару дегд ик болдг билә. Гару ганьхн хөбдәс биш бод малас чигн бас гардг билә.

Тегәд сүл джилмүдин эргид усна төр—мана совхозд эркн чинртә төр болдг гарв. 1954—55—56 джилмүдт 14 газрт артезианск бургуу цокввдн. Бургуу цокгдсн 12 газрасн әмтәхн сән усн бульглад, эврән бийнь гарна. Эднә зәрмсн суткдан 200—300 кубическ метр ус өгнә.

Бургуу цокгдсн әмтәхн, элвг уста газрмудтн худг малтад шатлнвдн. Худгуд шатлгнә урдк цагинәс талданар кедж йовнвдн. Сүл арв-гар джилин эргид совхозин газрин агьуд 200 гар шатта худг малтгдла. Ода уста үлдсн зуг 60 худг, наадксн нурад дәргддж одсн бәәнә. Шат тәвсн модднә өмкәрәд, хамхрад ундж оч, тегәд хаврин усн орад, худгин шавринь урсагьад нурачкидж.

Модар шатлхла, гүүнәр малтдж, элвг уснд күрч болхш, йосн ик усна наадк уснә саалтглад, шат тәвхд зовлнәгта болна. Тегәд бидн худгит чолугьар шатлгд болввдн. Дакад чолугьар шатлхла, гүүнәр малтад, элвг сән уснд күрч болна, бат болчкад хаврин усна аәхш.

Боодг боогьад ус бәрлгн бас ик чинртә төр. Эн джилд Яшкуль голд боодг бооввдн. Дакад хойр боодг боохар темдгджәнәвдн. Теднәс талдан Яшкуль голин бельчрт, 500 гектар газрин агьуд ус бәрх зура совхозд батлгдв. Мана зурагьар темдгдсн эн газрт 10 миньгн кубическ метр усн зогсх зөвтә. Ода деерән утдан 250 метр газрт ус гаргьад гүүлгьлгнә канал малтгддж одв.

Цуг эн хамг көдлмшин ашд мана эдл-ахуд усна төр му бишәр хагьлгдлж йовна. Урдкла әдләр усар мәәртхшвдн. Джил ирвәс мана хөн мал улм өсәд йовх зөвтә, тер бслтлә ирлцүлдж әмтәхн уста боллгн—мана эркн төр. Әмтәхн усн малд ундн болн әмлә әдл хот болдг. Хөн малиг гару угагьар асрлж, сән төл, ик ноос авхар седсн гардач болгн—усна төрин тускар мартх зөв уга. Усн мана теегт—йоста зөбр.

А. В. МЕТЛА,
„Лиманный“ совхозин директор

ЗУРГТ. Чолучнр И. М. Радионов (зүй бийкнн), Д. П. Чибисов хойр герин суур тосх белдвр кеджәнә. (Целинн район)
Е. Шараповин фото.

27 гер бәрдж дуусгдв

Приютненск района Буденнә нертә колхозин 1-ч Ульдчнд, гарсн-төрсн газрун кесг хальмг өрк-бул түрүн хаврар ирсн.

Эн джил Буденнә нертә колхоз, хәрү ирджәх хальмг әмтсд 30 гер бәрх зурата бәәсн. 1-ч Ульдчнд ирсн хальмгуд тер ик төриг бийс деерән авч, колхозин тосхлтин көдлмшт ик гидгәр дөньгән күргдж, кирпич цокхав.

Ода 1-ч Ульдчнд 3 сарин дунд 27 шин гер бәргддж, 27 хальмг өрк-бул шин герт орчхав. Гермүдтән орсн хальмгуд бийс деерән хошад, гурвал өрк-бул орулдж авцхав. Улгүрлхд: Муучкан Борис хойр өрк-бул орулдж авб, Кекеев Эрдн бий деерән 4-д күүтә 2 өрк-бул орулдж авб. Гер бәрлгнә цаарандн шамдаж, кийтн эклтл 6 гер бәрх кирпич белдксн, экләд бәрджәцхәнә.

МАНА КОРР.

Дууна төрлгн

Нарт делкән әмтс әлд бәәв чигн—йовсн газртан, көдлмш кехләрн, гертән амрад суухларн, оли зүсн келәр ду дуулна. Дун-джиргьл, дун-тосхлтин көдлмшт дөнь, дун—дживр ургьадж кү өбдлүлнә, күн ду дуулхарн седклән аадрулдж, амаран ик зовлнә үзгдв чигн, мартна.

1917 джилд, Октябрьск социалистическ революц кедж алдр Ленин советин йос күч-көлснрт гартн бәрүлдж өгв. Эн өдрәс өдгә цаг күртл алдр Ленинә тогтасн коммунистическ парть, Ленинә хаалгьас хаджил уга, советин орн-нутг батрула. Иим ик чинртә йос цаарандн делгрүлгьнд, Ленинд болн Ленинә гаргьсн партьд ханлт кедж, күч-көлснр кесг ду гаргьсн бәәнә.

Октябрьск социалистическ революцлә дахлдж „Интернационал“ гидг гимн гарв. Орчлнә делкән күч-көлснр „Интернационал“ дууг күндлдж дуулна. Эн дуунд—делкән угатьнр, мухлачнр, оли-зүсн хар көдлмшчнр цугьар дурта, тер юньгад гихлә, оли әмтнә күцсн йос дуулсн, сән джиргьлин уха заасн, буту харньгьу хаалгьд герл болсн ним дун.

Гражданск дәәнл, Алдр Төрскнә орн-нутган харссн дәә-

нд цергчнр амрл авад, багград суухларн советин йос магтдж, алдр Ленинд мөньк ханлт кедж ду дуулна.

Октябрьск социалистическ революцин нильчәр багь келн әмтс бас сулдхвр авб. 1920 джилд мана Хальмг таньгчд автоном тогтав. Эн учрар, ик байр кегьад, Хальмг таньгчд автоном өгснд—шин революционн, „Улан туг“ гидг дун гарв. Эн дун иим:

Өндр улан тугигьән
Огьтргьуд күргдж кийскня,
Тер улан тугин дор
Угатьнр хамгарн джиргьня.

Нойн, зәәсн гидгн
Нойрхад юньгад йовсмб.
Ном уга харчудиг
Нохала юньгад дүньцүлсмб.

Улан залата хальмг
Уралан мордад йович.
Уралан мордад йовдж
Улана йосан батлич.

„Улан туг“ гидг дууг 37 джилд Октябрин сән өдрт уульнцар йовдж, улан туг кийсгдж хальмг оли күч-көлсчнр джил болгн дуулсн болдг.

Ода, дорас өссн багьчуд иим революционн чинртә дууг меддж авад, оли әмтсд цаарандн улм тархах кергтә.

Б. МАНДЖИКАЕВ.

Төркән сансн күүкн

Кремлин байрта Указд
Кийтн Сибирь дуларна.
Күндтә Коммуна парть
Күмнә джиргьл хәәнә.

Энькр төркм сангдна.
Элст балгьсм дүньгәнә.
Күчн-чидлән гаргьий,
Күмнә амгьулнә делгрүлий.

Күрий отгтан, күрий,
Күцлән гартан авий.

Оларн гаран негдхий,
Ончта диилвр олдхий.
Манурсн көк теегәрм
Мандлсн нарнә тусна.
Мөнькин байрта джиргьл
Мана зүркнд буслна.
Энькр төркм сангдна,
Элст балгьсм дүньгәнә.

ГОГАША ЗУРГЬАН.

Барабинск балгьсн.

Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүл фестивалин өдрмүдт

Июль сарин 28-д Москвад нарт делкән багьчудин болн студентрин VI-ч фестиваль секгдхн. Фестивальд 140 орн-нутгудин, оли зүсн политическ болн шаджна шүтлттә, оли зүсн үүлдврин эрдмтә, оли зүсн келн әмтсн багьчуд орлцхн. Эдн—студентр болн ик номта улс, көдлмшчнр болн крестьян, фермермүд болн арендатнр, артистнр болн зурачнр, парламентин чледүд—багьчуд. Эдниг цугтагьинь эврәнн оли-әмтнә бәәхтә бәәдл-джиргьлин төлә, төвкнүн бәәдл ашта көдлмш кех болн таарта, ни-төвкнүнәр бәәдджиргьх—нег ухан седклин күцл хамцулдж негдүлнә.

Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүл фестивалин өдрмүдт, энүнә кесг соньн сәәхн гәәхмджтә нәр-наад үзүлгнә центрн болхмн.

Фестивальд орлцдях газдин орн-нутгудин болн советск делегачнрин ик зунь, селәнә эдл-ахун гәәхүлин өбр бәәх гостиницсәр бәәхмн. Тингәд ирсн делегачнр түрүн болдг гәәхүлд ирәд, Москва танылхмн. Эдн тингәд гәәхүлд одчкад, декад Москваг эргдж хәләцхәхмн.

Июль сарин 28-д, цуг делкән фестиваль секгдх өдрт, эврә келн-әмтнә хувцта, оли-

әмтнә бив-ятхнн айста нәр-байрин болн ницньгьу уурин ду дуулдж йовх фестивальд орлчачнр кеерүлгдсн 900 автомашингьар Ленинә нертә площадь орцхәхмн. Гәәхүл фестивалин өдрмүдт улм соньн-сәәхн болхмн. Күндтә гиичнр, фестивальд орлчачнр, социализмин орн-нутгин оли-әмтнә гарар зөбгдсн зөбр, күч-көлснә халхд эднә бәрси ончта сән диилврмүд үзхмн.

Фестивалин өдрмүдт гәәхүл деер оли-зүсн нәр-наадн, концерт болн делегачнр хоорнд харгьлдан болхмн.

Фестивалин өдрмүдт гәәхүл деер болх селән газрин багьчудин нәр-наадн соньмджта сән болхмн.

Августин 7 асхн, сән өдрин гал шатагдхн, тегәд фестивальд орлцгч кесг миньгн гиичнр гәәхүлин уудәр орцхәхмн.

Колхозмудн площадь деер Советск Союзин келн-әмтнә республикин улс күндтә гиичнриг тосад, эврәнн павильонсур авч одад, эврә көдлмшин ашмудан, диилврмүдән үзүләд, эврә оли-әмтсн бәәдл-джиргьлин тускар келдж өгцхәхмн. Площадьсар, павильонсин өбр, эстрадсар Советск Союзин оли-әмтсн келн улсин эрдм-билг үзүлгдхмн. Энүнд селәнә эдл-ахун күч-

көлснә айс, селән газрин заньг-бәәр, культур өргнәр үзүлгдхмн.

Российск Федерацин, Грузин, Латвин, Литван, Узбекистана болн нань чигн делегачсин нәр-наад тәвлгн ик гидг соньмджта сәәхн болн гиджәнә. Советск Арәсәгьс фестивальд орлчачнр эврәнн павильона өбр нәр-наад тәвхлән, тәрә хадсна хөбн кегдг „пожик“ гидг кретсьянск сән өдр дуралгьд, хуучн орс кал-авьяс үзүлхмн. Эн тускар нәр-наад тәвлгн орс оли-әмтнә оли зүсн зань-бәәр дуралгьд бивллад дууллхмн.

Грузинск ССР-н павильонд селән газрин оли-әмтнә хурм дуралгьд наадхмн. Хурм келгнә цагт фестивальд орлчачнр гер-мал болдях күүкн көвүн хойрт белг өгцхәхмн, тегәд, бер көвүн хойр элвгәр оли зүсн хот-хол тәвгдсн столур гиичнриг наар гихмн.

Прибалтийск республикин делегач эврә селән газрин сән өдр үзүлхәр белджәнә. Улгүрн, фестивальд Литовск ССР-с ордях улс эврәнн павильона өбр „түрүн боодг“ гидг оли-әмтнә сән өдр нааддж үзүлхмн. Эн сән өдр келгьәр болхла, элвг сән ургьцин түрүн боодгин, селәнә эдл-ахун нүүрт йовад, гәәхүлд ордях улст бәрүлдж өгхмн. Латвийск республикин делегач хаврт, ургьд, хаврин цецгәд нерәдгдсн „Даугавд“, „Лигошан“, „Саулгрияжи“ гидг ахр нәр-наад соньн-сәәхнәр үзүлхмн.

„Галин өбр“ гидг сән өдр наач үзүлгн соньмджта сән болхмн. Фестивальд орлцдях улс, Прибалтикин оли-әмтсн зань-бәәр, культур үзүлдж, шатдях гал эргләд, бивллад, дууллад нәрлдж-наадхмн.

Узбекск делегач эврәнн павильона өбр селән газрин багьчудин сән өдрт, „Сауль“ эс гидж „Ургьц“ гидг сән өдр үзүлдж дала әдл оли-зүсн нәр-наад кехмн. Эн сән өдрт, Узбекск республикин селәнә эдл-аху болн культур, энүнә оли-әмтнә бәәдл-джиргьл, күч-көлсн ягьдж өсдж-өргдддж, цецгддж йовхн үзүлгдхмн.

Союзн республикин делегач босдж нәр-наадан үзүлснә хөбн цуг гиичнр, газдин орн-нутгудин делегач эврә нәр-наадан, эрдман үзүлх эстрадт орцхәхмн. Эн концертс төгсснә хөбн кесг оркестрин ниргсн айст гәәхүлин энд-тендәс гарллад, сән өдрин демонстрац эклхмн. Демонстрацд сәәхрүлгдсн автомашид, өврдмджтә кевәр кеерүләд тернд татсн мал-агьрусн йовхмн. Цуг демонстрац гәәхүлин ах павильона өмн бәәх эстрадт цуглрж хурхмн, тегәд энүнд товчлгч нәр-наадн болхмн. Гәәхдях улсиг цуг селәнә эдл-аху оршлгч—ургьцин эцк бийн дөрвн көвүтәгьән мендлдж йөбрәхмн. Элвг эдл-уушар асхрдях агьу ик өврәс эврә зүсн хувцта оли-келн 100 күүкн газр-ус эдлдж гаргьдсн зер-земш, ашта көдлмшин күцлс үзүлхмн.

Гәәхүлин газрин агьуд кесг оркестрин айст бивлданә бал, инәдтә-шугата нәр-наадн болхмн. Сельск багьчудин сән өдр, симфоническ оркестр дахдж зургьан келәр композитор Дунаевскин „Урожайная“ гидг ду дууллгьар төгсхмн.

Фестивальд орлчачнр фестивалин өдрмүдт, советск оли-әмтн социалистическ тосхлтин 40 джилин эргид күцсн элду сән диилврмүд Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүл хәләдж үздж, медж чаджана.

Союзн республикин павильонсар фестивалин өдрмүдт республик болгн экономическ болн культурн тосхлтин-халхд күцсн диилврмүд, ундсн чинрән социалистическ, кевянварн келн әмтнә эрдм-сургьул өсдж цецгәрлгн өргнәр үзүлгдхмн.

Газдин орн-нутгудин баахн наста крестьян болн специалист улст, советск селәнә эдл-ахун өсдж-өргдлтин күцл болн нүүрлгч дамшлт, түрүн нүүрт йовх селәнә эдл-ахун артельмүдин, совхозмүдин МТС-н диилврмүд, научн болн дамшлтсн учрежденьсин күцлс ик өврдмджтә, соньмджта болхмн.

Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүлин павильонс цуг делкән фестивальд орлчачнр—күндтә гиичнрт удл уга уудән секхмн.

Б. БОГДАНОВ.
Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүлин директор

Мах, үс, тос гаргългъар өөрхи джилмүдин дунд США-г күүцхәр

Хальмг тангъгъчин күүч-көлсчнр, авсн даалгъвран күүцхәр шунцхатн!

Үвлд сәәнәр белдхин төлә

Приозерн рай она түрүн нуурт овгч хөбчнр одахн района культурин Герт „Хөбчин өдр“ темдглх хөбчнрин хуртг цуглрихав.

Гничнр хурх гериг олн плакатар болн лозунгар кеерүлдж. Хургин улсин өмн ут улан кенчрт „Хөбч гисн — ачта, гольдгч күүн“ — гидж бичәтә лозунг өлгәтә.

Хө өсгльгнә болн хөбнәс гардг эдл-уушиг өргджүллгнә кергт, эрт хө хургълулх төр әвртә ик чинр зүүдженә гидж, — эврәнн докладтан куч-көлсчнрин депутатнрин района Советин ахлач ур И. А. Олюнин келв. Эрт хургълх хөбнә көг август сард тәвгдхмн. Мана районд 50 мингъгн нәәднр хөн искусствени көг тәвлгнәд орхмн. Эн кергиг сәәнәр күүцхнн төлә өдр үрәлгө белдврин көдлмш кех зөвтәвдн. Сән тохмта хуцмуд йилгъдж, тедниг хөбнә көгт ясх, малин көг тәвх пунктс белдх, тедниг гардх медрлгә улсар тетгх дала төрмуд бәәнә. Ода нас авн хуцла харгъх нәәднр хөд бас ясурул кергтә гидж — ур Олюнин цаарандн эврәнн докладтан келв.

— Ода мана тангъгъчин колхозмудар болн совхозмудар малин хот болн мал үвлзүлгнәд белдврин нег сарин эргд дуусх КПСС-н Хальмг тангъгъчин комитетин бюрон тогтаврин эрк биш цаглань күүцх — мана района хөбчнрин болн цуг күүч-көлсчнрин ачта керг болджана, — гидж ур Олюнин докладтан төгсөв.

Докладин хөдн „Сарпа“ совхозин ах зоотехник ур Богомолов, „Северный“ совхозин директор ур Попов, „Приозерный“ совхозин малин ах эмч

ур Будко, Чкаловин нертә совхозин директор ур Лобачев, „Ергенинский“ совхозин ах зоотехник ур Мартыненко болн „Сарпа“ совхозин ах хөбч Санджи-Гаряев Петр Басангович, нань чигн улс босдж үг келв. Келси күүн болгън, үвләр хө хургълулгн, олна мал өсгльгнәд болн малин эдлуушиг өргджүллгнә кергт әвр ик чинртә болн колхоз, совхоз болгънд ик олзта төр гидж келцхәв. Дакад эдн совхоз болгънар мал үвлзүллгнә белдврин көдлмш ягъдж кегддж йовх, түүнә дуту-дундинь, ямаран кевәр күүцәдж бәәхән заадж келцхәв.

Ах хөбч Санджи-Гаряев, Сибирт бас хөбч көдләд авсн дамшлтан эврәнн төрсн газртан ирәд улм цаарандн икдүләд, аргъ-чидлән әрвл уга көдлнәв гидж келв.

Амн болгъна тоод мах, үс болн тос гаргългъар өөрхи джилмүдин эргд Амеркин Соединени Штасиг күүч — мана советск олн-әмтнә кеджәх дөрлдәг күүцх ик ачта кергт, торгън нооста хө икәр өсгльгн, тер дотр мал өсгдг мана тангъгъчдик чинртә төр гидж — хургин суүләр келсн үгдән КПСС-н Приозерн райкомин селләтр ур Кокшунов келв.

Хургин суүләр ниднин джилд малин төл авлгъар түрүн нуурт йовх 10 күүн селәнә эдл-ахун гәәхүлин мөбрә авцхав. Сухотинс совхозин ах мальч ур Колодяжный бички алтн медаль болн мотоцикл авб. „Сарпа“ совхозин ах хөбч М. М. Лисницкий ик цаглань мөнгн медаль болн велосипед авб нань чигн улс бас мөбрә авб.

БАМБАН Боова.

Хөн болгънас 7 килограмм сән, цевр ноос авх

Кесг джилин эргд би 107-ч совхозд хөбчәр көдлжәнәв. 1957 джилд 1219 көгшн иргс үвләс гару угагъар асрдж гаргъх, хөн болгънас 6 килограмм ноос авх даалгъвр бийдән авлав.

Авсн даалгъвран күүцхнн кергт үвл ирхәс урд өвсинь хадад, кошаринн өдр эврәнн чидлән зөбдж авбвдн. Хөн болгънд 3-д центнер өвс, хаша-хаацан болн уух усинь эртәр белдвдн. Тигдж белдсн белдвр манд ик чинртә болв.

Онъгрсн үвл хөбдән нег чигн гару угагъар гаргъсн төләдм намаг крайкомсоюз түрүн нуурт йовдг ах хөбчнрт өгдг дарцгар ачлв. Кесг джилин эргд унтә белгәр болн магталин грамотар ачлгддж йовбув.

Хөбнд көдлжәсн улстагъан ни-кевәр көдлнәвдн. Мини хойрдгч хөбч Ветров Владимир Николаевич, гурвдгч хөбч Кулькин Юрий Васильевич, арбичка болдж мини гергн Головкина Татьяна көдлнә. Цугтан нег-негнәнн үг сонъсдж, цуугән угагъар,

олна даалгъсн даалгъврин онъган өгч күүцәнәвдн.

Мини огарт 1957 джилд 1219 хөбнәс 7314 килограмм ноос өгх бәәсмн. Тер зурагъан күүцхнн төлә хөбгән таргън-цатхлнъгар бәрдж, өдрсө гилгө, чидлән әрвл уга, ик ноос өгхәр зүтксн мини седкл күүцв. Хөн болгънас 6 килограмм ноос авхнн ормд 6, 2 килограмм ноос авч, цуг хөбнәсн 7558 килограмм ноос государствд белглүв. КПСС-н ЦК-н Негдгч селләтр ур Н. С. Хрушев Ставропольск крайин колхозникудт болн колхозницт, МТС болн совхозмудин көдләчнрт илгәсн йөрәлд хәрү өгч, 1958 джилд хәрүлджәсн хөбдән нег чигн гару угагъар гаргъх, хөн болгънас 7 килограмм ноос авх даалгъвр бийдән авбув.

Оданас авн хаша-хаацан ясдж, хөн болгънд 3 центнер өвс, 1,5 центнер силос белдлжәнәвдн.

Хөбдм ода таргън-цатхлнъг, ирх үвл аәмшг угагъар үвлзхв.

ГОЛОВЧЕНКО АРХИП. 107-ч номергә совхозин 6-ч фермин ах хөбч.

Хөбч

Хавтха шар чирәтә, Харадан живр сахлта, Тошхр хар устә, Теегин хальмг хөбч.

Хавонн нари мандлна, Хамг әмти байрлна, Хөн малан өсгнә, Хөбч улм шунна.

Торгън нооста хөд Тег дүүрдж мәәлнә; Тонь оли болна.

Тохмнә ясрад йовна.

Ноосн — мана зобр, Ноосн — мана чидл, Негдәд хөбчнр гүлджрий, Нерәрн холд туурий!

БАДМИН БОРИС. с. Яшкуль.

Өвс хуралгъиг чангъгахмн

Юстинск района „Раздольный“ совхозин 4-ч фермд хадкксн болн ковнъглькксн чигн өвсн зөвәр ик бәәнә. 4-ч ферм, совхозин хамгин хол гисн ферм, ташр эн ферм көдлмшг улсар татг, тегәд фермин эдлахуд, нег улү тодрха сән гардвр кергтә бәәсмн. Совхозин гардачнр сүл цаг күртл фермин көдлмшг сән онъган тәвджәсн уга. Тер учрар өвс хуралгъна көдлмшг дегд хашнъгар йовдж йовна.

Одахн КПСС-н Юстинск райком болн күүч-көлсчнрин депутатнрин района Советин күүцәгч комитетг өвс хурадж авлгъна көдлмшин йовудин тускар хәләгъәд өвс хуралгъна көдлмш чангъгахнн эркд района центрәс „Раздольный“ совхозин 4-ч фермүр района учрежденисин көдлмшчнр, цергләчнр йовулув.

Өвс хуралгъна ур Темиргалиевин бригад көдлмшин 7 хонгин эргд 140 тонн өвс хурав. Эн бригадин член Мария Бембышева гидг күүки сән көдлмшәри үлгүр болдж йовна. Мана бригад 8-н хонгин дунд 70 тонн өвс хурав. 3-4 хонгт салькнәс көлтә көдлсн угавдн, болв ахр цагин эргд Темиргалиевин бригадиг күүцд авхар зүтгдж йовнавдн.

— Л. АХМАНДЖИЕВ.

Элет балгъснд темснә моддин эк өсгдг совхоз бәәнә. Совхозин коллектив Хальмг тангъгъчин колхозмуд болн совхозмудиг, балгъсн болн селләдиг темснә моддин экәр тетгх эрки даалгъврта. Совхозин үнн-гол седкләри сәәнәр көдлгә улс оли бәәнә. Теднә негнә Евдокия Карповна Моргунова. Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүлд орлчач ур Моргунова өдрә даалгъвран 130 процент күүцәнә.

ЗУРГТ: Е. К. Моргунова темснә модд заагт. Астахова Рансин фото.

Чидлән нөлгө көдлнәв

Мана орн-нутг торгън нооста хө өсгльгнәд ик гидг чинр өгч, улм олар өсгхәр зүткдж йовна. Хө хәләгъәд, хәрүләд өсгдг хөбчнр терүнд нег улү ик чинр өгч, тоомсртагъар хәләнә.

Кезәнә болхла, баячудин хө хәрүлдг хөбчнр нам күүнд тоолгддг уга билә. Хамгин түрүнд даарх, өлсдж, түрдг бәәсмн. Ода мана цагт болхла колхозин хөбчнр дегд күүндә болн тоомсртагъар бәәцхәнә.

Мана орн-нутгин деед йос толгъалджах улс болн Коммунистическ партъ толгъалгч улсин бийсн мана хөбчнрин нери угагъар нам үг келцхәхш. Ямаран келн күүн болв чигн сәәнәр, чидлән нөл уга көдлсн улсиг цугтнә меднә. Москва тал дуудулад, Кремльд орулад, цугъаралань күүр-күүндә кегъәд, Цугсоюзин селәнә эдл-ахун гәәхүлд орулад, алтн медаләр ачлад оркна.

Тер цагт эн хәләдг өсгджәх малиннә йоста эзнә бивгих ухан улм-улм немдж орна. Бәәсн аргъ-чидлән әрвл уга шундж көдлх дури күүнә.

Би йирин багъасн авн хөбнә ард даслав. Тегәд чигн, „Сурсн юни сулар боов чигн болдгө“ гигъәд, удан хө хәрүлснән йосндад идждлүв. Талдан көдлмшг нам седклм тусхш.

Алтайск крайд Рубцовск районд „Красное знамя“ гидг колхозд 13 джил хө хәрүлүв. Түүндән дамшад, джил болгън төлнә өсәд, ноосн нигтрәд, тонь олдад сән үзмджтә болув. Эврәнн колхоздан наадк хөбчнрәсн үзмджәри давад, нерм районд күүрәд,

районасн крайд күүрәд, 1954 джил намаг Алтайск крайин „Красное Знамя“ гидг колхозин нери деерәс, Москвад секгдсн Цугсоюзин селәнә эдлахун гәәхүлд йовулув.

Хар көлснә күүч, хальмг күүнә нери гигъәд келдж чидлш уга байр болв. Унн-чик седклән өгч, чидлән нөл уга олна хө өсгсн ачта күүн гидж намаг алтн медаләр ачлв.

Өрдән алтн медальта, хавтхдан сән нертә цааста орн газрарн орад ирх омгта болн байрта болув. Ода эн „Чкалов“ совхозин дөрвдгч ферм йирин урднә мини өссн газр билә. Намаг ик сән байртагъар тосдж авцхав. Ода мүн бишәр буурлүв. Хавтхдан мөнггтә, арви мишг цаглань гуйр авчирүв. Саадг үкр хулддж авбув. Гер бәрх санатав.

Эн дөрвдгч фермд ах хөбч болдж Социалистическ күүч-көлснә Герой Ефентьев Василий Яковлевич гидг күүн бәәнә. Василий Яковлевич эн джил зун хөбнәс зун гучн дөрвн хургъ авч

Намаг эн фермд ах хөбчәр орулджана. Би ода эврәнн оли джилә дамшлтан, бәәсн чидл-аргъан нөл уга, унн-чик седкләр онъган өгч торгън нооста хөбнә тоогъинь улм икдүлхв гидж үгән өгчәнәв.

Ода деерән хургъдин шеегинь, шагшгудинь киргъдж авчана. Тер юнъгад гихлә, шагшг зүлгәд шав гаргъкна, тер шав деерн батхн суугъад, олар өтдж. Эн халууд өтнәс көлтә хөн икәр эцдмн. Тегәд чигн хамгин түрүн болдж унлә ноолдджана.

ПАТАН Дордж. „Чкалов“ совхозин 4-ч ферм.

Гер бүләрн тоомсрта хөбчнр

Хө өсгльгнә болн ноос гаргългъиг цаарандн икдүллгнә туск КПСС-н Центральн комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин бичгт болн Н. С. Хрушевин илгәсн йөрәлд ик гидгәр килмджән өгцхәд, 107-ч номергә совхозин хөбчнр социалистическ дөрлдә цаарандн делгүрүл-джәцхәнә. Тедн дотр 54 наста Колесников Василий Михайлович өвгн тер ик джиргълин көрнәдг немр орулдж, авсн даалгъвран Алдр Октябрьск социалистическ революциин 40-ч өбнд күүцхәр шамдджана.

1957 джилд 1195 иргс гаруд угагъар үвлзүлдг гаргъх, хөн болгънас 6 килограмм, ноос авч, цуг хөбнәсн 7200 килограмм ноос авх даалгъвр авсмн. Эн тоот дөриг күүцхд Василий Михайлович эврәнн гер-бүләрн уга ирхәс урд хаша-хаацан шалддж, ясдж, хөн болгънд 3 центнер өвс белддж, 1,5 центнер силос белдсмн.

Болв эврә эвтә көдлмшин үлмәгъәр үвлин дуусн газр идүлдж, белдж авсн өвснәсн ик зуугъинь әрвлдж үлдәв. Хөбдән нег чигн гару угагъар, таргън-цатхлнъгар авч гарсндн крайкомсоюз гарт зүүдг часар терүнд белг өгч, фермин түрүн нуурт йовдг хөбчнрт өгдг дарцг өгв. Ур Колесников ик ноос авх зүткмджән сулдхл уга, авсн даалгъвран давулдж күүцхәр шиидв. Сансн санань кедж йовх көдлмш хойрнә ни-неги күүцдәнә. Хөн болгънас 7,1 килограмм ноос авч, цуг хөбнәс 8464 килограмм сән, цевр, ут ноос государствд өгв.

Үвлдән гару угагъар хөбдән үвлзәдг гаргъхнн кергт хаша-хаацан ясдж, хөбнд өгх өвсән эртәсн үвлзнъгүрн зөбдж белдәд, хөн болгънас 7 килограмм ноос авхар даалгъвр авб.

БАЛЫНОВ

Редакцд ирсн бичгүдас

Төрсн газртан улм сәәнәр көдлхвдн

Июнь сарин чилгчәр Омск төмр хаалгын Баган гидг станцд 400 кун цуглрсн митинг болв. Митингд Новосибирск областин, Андреевск района болн нань чигн райодин колхозмудин ахлачнр, эклц партийн организацсин сеглэтрмүд, колхозникуд ирцхав. Эдн пугтан, Новосибирск областас Халымг тангычан орджах халымг бр-булмүд (ут туршдан 300 гар кун) гаргьджд йовулхар ирцхасн улс.

Андреевск района куцагч комитетин ахлачин дарук ур Коробешкин ахр митинг секад, эмнг болн эмншгсн газр хатгьджд эдллгнә көдлмшт йилгәән сәәнәр көдлхәсн улст медаль бгв. Грушевск МТС-н тракторист болдж көдлжд йовсн ур Д. Манджиев эмнг болн эмншгсн газр эдллгнә медаль авчкад инглжд кель:

—Эн йовджах улс заагт

хаврагьа правительствин орден-сәр ачлгдсн кесг улс йовна. Туслнз би, хойр дакдж сел-әнә эдл-ахун гәәхүлд орлилзв, ниднәгтә Кундтә грамотар бас ачлгдла. Эмнг газр хатгьлгнәд чиллән нбсн уга биләв, тингджд нааран ирсн цуг советск батгьчуд көдллә. Эн, Новосибирск областин, шимтә сән газрт тәрә тәржд ургьалгьна эваргьинь, сургьулинь дасввдн. Эврә төрсн газртан олад, улм сәәнәр көдлнәв.

Дакад Сталинә нертә колхозин ахлач ур П.З. Ануфриев босад медаль авсн улсиг йбрәгьд, колхозд үзмдждә сәәнәр көдлжд йовсн саалыч Озаевин, тракторист Бовыковин, Даваевин нер келәд, эврә тангычдан чигн тингджд көдлцхәтн гиджд йбрәв.

Эшолонд 75 бр-булин 320 кун йовна. Эдн саалин 58 үкр эшолонд ачджд.

А.БАШАНКИЕВ.

Манджин Нәдүшиг хәәдждәнәв

1943 джил июль сарла, минн гарджд йовсн партизанск отрядт, Белоруссин газрт Манджин Нәдүш Боронкаевич гидг халымг залу ирлә.

Нәдүш тингхд 35—36 күрсн наста болдж медгдлә.

Торгьуд яста, Черноземельск эс гиджд Юстин нутгудар йовлав гиджд тингхд келсн кевтә билә.

Дәәнә бмн эн нутгудар ах үкрч йовсн бәәлжд.

—Ардм, гергм хойр уртәгьән улдлә, баахн юмс билә, — гиджд нег дакдж нанд келлә.

Нәдүш солгьач, бу хавчн солгьа гарарн хадг билә.

Отрядт ирсн бдрәсн авн, 1944 джилин август сарин 10 күртл, эврәнн советск церглә негдл, немшин бмнәс збргтә кевәр дәәлдж йовла.

Тер кевәрн, партизанд йовн улс эврәнн цергләрн ниил-

АГИТАТОРМУДИН САН КӨДЛМШИН АШ

Целинн района „Западный“ совхозд 27 бр-бул халымгуд нууджд ирцхав. Эднәс 39 кун көдлмш кеджд чадх әргьта.

12 бр-бул халымгуд госу-дарствас ссуд авад, бийсдән гермүд бәрдждәнә, 10 бул үкр-тә, 17 бул хбтә-ямата болцхав.

Эдн ирсн бдрәсн гилтә совхозин көдлмшт шунмгьа сәәнәр көдлждәхәнә. Гурвдгч фермд тракторист болдж Шоголов Борис көдлждәнә, Беларусь тракторар бдртән 18 га газрин бвс хадх бәәсн, куцагьнә—35 га. Эн, ода деерән 950 га бвс хадчкв. Хбднә киргьлгнәд экнәсн сүл күртлнә хб бәрджд бгач болдж хойрдгч фермд Садаев Борис көдлв. Эн ганцхарн 6000 хб бәрджд бгч киргьүлв. Имн сән үзмдждә көдлмштә улс олн. Эдн им сән көдлмштә болдгнә агитатормудин көдлмшлә залгьлдата. Оли дундин цәәлгьврин көдлмшиг нег үлү сәәнәр делгрүлсн КПСС-н член Букаев Ута, Убушиев Басн, нань чигн агитатормуд.

Т. САЛЫКОВ.

„Западный“ совхозин партбюро сегләтр.

Туста дөнъгән күрглгьн

Яшкульск района „Лиман-ный“ совхозин 4-ч номертә фермд хадсн бвсн цаглагьн овалгдл уга, хадлгьн, оваллгьн хойран хоорндик заг гарв. 600 гектар газрт хадсн бвсн овалгдл уга үлджд. Эн гарсн заагиг уурулхин эркд 4-ч номертә фермин управлжш коммунист ур Дорджиев Церен әмтс цуглулад, июль сарин 13-д хург кегьд, цугтан, нег кун үлдл уга воскресникд гарцхаджд, эн заагиг уурулхин гиджд төр тәвб.

Фермд көдлдж улс энүг цугтан збв гилдцхәджд, июлин 14-д воскресникд гарцхав. Цуг бийнә 21 кун көдлмшт гарцхаджд, 600 гектар газрин бвсиг овалв.

Комсомолецнр Гакиев Гарә, Оголоз Аркадий, багьчуд—Дорджиев Сергей, Болдырева Таисия, Мерчиева Ольга, Манджиева Валентина, Бадмаева Александра, Дорджиева Мария болн нань чигн багьчуд эн воскресникд йилгьән сәәнәр көдлцхәв.

В. ШЕПИЛЛО.

Нәрн билгин өдр

Даруд болх челвергт ирцхәтн

Мана Халымг тангычин бичәчнр урднә долан хонгин четверг болгнәд хурджд хоорндан күр келжд, бичсн хамган шуулжд куундцхәджд бәәлә. Эн көдлмш дакнас сергәгдәд, ода ирх четверг—июлин 25 өдр асхн 8 часла балгьсна культурин Герт болхмн.

Эн күр деер поэт Көглтин Даван „Турүн дурн“ гидг поэм умшдад, тууг шууджд хәләхмн. Тер куурт иржд орлцтха гиджд тангычин интеллигенцс болн соньмсджд бәәх улс ургджд бәәнә.

Халымг тангычин бичәчнрин оргкомитет.

чкәд Польшин орн-нутгар дәврүләд немшиг көбгьд йовлжд одла.

Намаг, Белорусск партизанск штаб Минскүр дуудулжд авад, тооца келә.

Терүнә хбдн Нәдүш бидн хойр зәнъг-зәәгән геечклявдн.

Ода әмд чигн йовдг болх.

Партизанск отряд немшнрлә ягьлжд дәәлдж йовсн хамгнә Минск гидг балгьснд партизанск штабин архивд бәәнә.

Тер төләд, минн сургчм, эн куунә гергнә, урн-саднә элгн-саднә бәәхлә, нанл бичгәр эс гиджд чирәгьәрн иржд хәргьджд үзхиг сурджданав.

Минн көдлдж бәәрн, Халымг тангычин радиокомитет, Элст балгьсн.

ХОНИНОВ Михаил.

Көдлмшин өдрин хбөн

Бидн, Приозерн района центр—Сухотинск деер бәәцхәнәвдн. Ода бидн эрәнн седвәрәрн совхозмудин болн колхозмудин фермсәр, бригадсар йовджд нәрнаад гаргьхар белдвр келждәнәвдн. Эн концертд халымг дуд дуулхар седхлә, дуд медл-

гнә тоота болна. Тер учрар бидн, халымгин хуучна болн шин дуд газетд барлдж гаргьхла сән болх билә гиджд тоолна.

Г. БАДМАЕВ, К. СИСЕРА, Н. БАЛЪДЖИНОВА болн Т. БУРЛЫКОВА.

ЗУРГТ: Целинн района центр деер әмтс бәәх гермүд тосхджах Х. У Зархаев, Б. В. Казаласв, В. Г. Киксев көдлмшингь лбдн. Е. Шарановин фото.

Тавадин ОРДУДАР

Гуанчжоуд гарсн промышленн район

ПЕКИН, июлин 19. (ТАСС). Одагь цагт Гуанчжоун нарн гарх үзгин районд шин промышленн район тосхгдждана, тер района чирнә болн агьунь дөрви сай шаху квадратн километр гиджд синьхуан агентств соньсхдждана.

Эд-тавр гаргьдг. консервн болн шил кедг промышленностин орн-нутгин ик гидг гурвн зун предприятиясин гермүд уунд тосхгдждана.

Гуанчжоуньск текстильн фабрик эд-тавр болн рами гар-

гьхмн. Эн фабрикт 20 мингьгн утц ээрдг станок ингмүдтә болхмн, бдгә цагин оборудованәр тетгдхмн, бдр болгьн 20.220 мингьгн метр олн зүсн эд-тавр болн паарс гаргьджд чадхмн. Консерв кедг фабрикт болхла, ирх джиләс авн 20 мингьгнәс үлү тонн олн зүсн консерв кехмн. Эн промышленн районд нәрхн утц ээрдг Китдин орн-нутгт негдгч фабрик бәргдхмн, электролизн болн химическ завод дакад цаас кедг фабрик бас бәргдхмн.

Сирийск премьер-министрин герчлгьн

ДАМАСК, „Ар-рай аль амм“ гидг газетин зәнъгллгьәр болхла, Сирийин премьер-министр Сабри Асали, Среднә Востокин орн-нутгуд эргджд йовад ода Дамаскд бәәх американск профессормудин болн студентрин делегацд герчлгькелв.

Советск-сирийск хоорндк бәәдлин тускар келдждәгьд, Сабри Асали ингджд кель: „Бидн Советск Союзиг күндлнәвдн, туунд дуртавдн, юнъ-

гад гихлә, тедн мана бмн бәәх ах төрмүдиг меднә, эркн түрү цагтм бидн, манд нильчән күргәд, дөнъ болна.

„Эйзенхауэрин доктриниг Сирий бурушадждана, тер юнъгад гихлә Америкәс дөнъ авна гисн Соединени Штатин үлмәд багтлгнә болдждана. Бидн болхла, тустан бәәлгьнә хаалгьд батта кевәр зогсджданавдн, алык чигн халхин үлмәд орлго, тустан бәәхәр седждәнәвдн.“

Американ монополь Ливана нефтүр өөрдлгьн

БЕЙРУТ, июлин 19. (ТАСС). „Ас-Сиас“ гидг газетин зәнъгәр болхла, нефть гардг газр хәләхәр американск тавн специалистнр Бейрутд биклдүр ирц-

хәв. Дакад шин баг американск специалистнр ирхмн гиджд куцагдждәхинь газет зааджд бичдждәнә.

Ливанд газр чичрлгьн

БЕЙРУТ, июлин 19. (ТАСС) Ливана цуг газрин агьугар газр чичрснә биклдүр брун медгдв.

Бекаа гидг газрт бәәсн Ли-

вана обсерваторин соньсхврар болхла, газр чичрлгьнә центрнә Сирийск усна көвәгьәс нарн суух үзг талагьшан, тенгсн обсерваторийәс зун километр бәәджд.

ЯДЕРН СЕЛМ СӨРЛГЬИГ УУРУЛХМН

СТОКГОЛЬМ, июлин 19. (ТАСС). „Арбетартидингн“ гидг газетин зәнъгәр болхла, шведск квакермүдин „общество друзей“ гидг ницән правительствдән бичг бичджд, тер

бичгтән, шведск цергиг атомн селмәр агсх зуран бмнәс сөрлгь бгч, ядерн селм сөрлгьиг цаг зуурд уурахмн гисн сувселвиг таасджд, тедн бичдждәнә.

США-д ядерн селм сөрлгьн

НЬЮ-ЙОРК, июлин 19. (ТАСС). „Юнайтед пресс“ гидг агентствин зәнъгллгьәр болхла, Невадан Штатин атомн

полегонд ядерн селм сөрлгьн бас шинәс эндр кегджд.

Цаг зуурин редактор С. КАЛЯЕВ.

Эн джилин июль сарин 26-д 19 час 30 минутла Элст балгьсна палаточн городокд, Сталинә нертә колхозин ах хбч, Социалистическ Куч-кбленә Герой Я.И. Попенко, Элст балгьсна багь наста тосхачнрла харгьджд куундхмн.
РСФСР-н политическ болн научн медрл тархадг Обществ ин Халымг тангычд бәәлг аньгин правлень.

Ленинградск институтин театральн студийд сургьүлү сурхар седждәх улсас эрлгь орулжд авхиг Халымг тангычин культурин управлень кегьә бәәнә.

Сургьүлүд орхар бәәх улсас Элст балгьсна культурин Герт августин 5-д шуүвр авхмн.

Халымг тангычин культурин управлень.

1957 джилин августин 1-шинәс авн Элст балгьснд кинофильмин прокатин отделеень сегдждәнә.
Кинофильмс бглгьн бдр болгьн (зуг амрдг бдрәс бишнәкдн) брүн 8 часас авн аехи 5 час күртл кегдхмн.
Отделеңә адреснә: Ставропольск край, Халымг тангыч, Элст балгьсн. Максим Горькин нертә уульнц, 4-ч номертә гер.

Халымг тангычин кинопрокатин отделеень.